

BIJLAGE SEKSUEEL GEWELD

Begrippen i.v.m seksueel partnergeweld:

Seksueel misbruik¹ omvat maatschappelijk onaanvaardbare seksuele relaties ook tussen familieleden : exhibitionisme en relaties met of in bijzijn van kinderen vallen hieronder .

Van *seksuele mishandeling* spreekt men wanneer de handelingen geschieden onder bedreiging of morele dwang of met fysieke overweldiging. Het kan hierbij gaan om gedwongen relaties tegen wil van partner of verplichte prostitutie.

Aanranding van de eerbaarheid handelt over alle vormen van ongewenste intimiteiten, met uitsluiting van verkrachting. Er moet wel degelijk sprake zijn van een inbreuk op de seksuele onaantastbaarheid van het slachtoffer, zoals het betasten van intieme lichaamsdelen, iemand verplichten zich uit te kleden of de geslachtsdelen van een ander aan te raken. Aanranding van de eerbaarheid binnen het huwelijk is mogelijk wanneer er sprake is van "tegennatuurlijke" handelingen.

Verkrachting wordt omschreven als: 'elke daad van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon die daar niet in toestemt'.

Het middel (geslachtsorganen of een ander voorwerp) alsook het geslacht van het slachtoffer en de lokalisatie (vaginaal, oraal of anaal) zijn onbelangrijk. Ook verkrachting binnen het huwelijk is in België strafbaar. *Het ontbreken van de geldige toestemming wordt afgeleid uit het gebruik van geweld, dwang of list of mogelijk gemaakt door een onvolwaardigheid of een lichamelijk of geestelijk gebrek van het slachtoffer*

Wegens schaamte en schuldgevoelens of de dwang om te zwijgen wordt een groot deel van de gevallen van seksueel misbruik niet gemeld. Men gaat er in de meeste publicaties van uit dat vroegtijdig herkennen en begeleiden helpt verder geweld te voorkomen . Harde bewijsvoering bestaat hier niet voor. Buitenlandse richtlijnen wijzen erop dat de zwangerschap een periode is dat veel seksueel geweld optreedt en waarin opsporing systematisch zou dienen te gebeuren. Het is te vroeg om te kunnen stellen dat systematische opsporing zinvol is.

Binnen de afdeling gynaecologie van het UZ Gent wordt in Vlaanderen momenteel een onderzoek uitgevoerd naar vroegtijdige opsporing tijdens de zwangerschap.

Er wordt ook op gewezen dat ook seksueel geweld in de voorgeschiedenis o.a. bij kinderen belangrijke gevolgen heeft die verdere victimisatie in de hand werken

Vormen	Gevolgen
Seksueel misbruik als kind	Gynaecologische problemen, seksueel overdraagbare aandoeningen (SOAs), HIV, infertiliteit, onveilige seks, ongewenste zwangerschap, abortus, Secundaire revictimisatie, risico gedrag, prostitutie, middelen misbruik, zelfmoordpogingen, suïcide.
Verkrachting	ongewenste zwangerschap, abortus, SOA's, HIV, bekken infecties, chronische pijn, infertiliteit, gastro-intestinale stoornissen, hoofdpijn, psychosomatische klachten, zelfmoordpogingen, suïcide.
seksueel partner geweld	Slechte voeding, onveilige seks , middelen misbruik, zwaarlijvigheid, GI problemen, depressie, chronische pijnen, bekkeninfecties, andere chronische aandoeningen, gynaecologische problemen, zwangerschapscomplicaties (w.o. laag geboorte gewicht en moedersterfte), psychosomatische klachten, zelfmoordpogingen, suïcide.

VLAAMSE CONSENSUSVOORSTELLEN

1. Binnen de 72 uur na seksuele agressie zijn nog resten van sperma op kleding te bespeuren. Een set voor vaststelling van seksuele agressie is in opdracht van de overheid daarvoor samengesteld. Deze wordt via de politie bij bepaalde diensten voor spoedgevallen ter beschikking gesteld en door een wetsdokter of andere arts met speciale vorming gebruikt.
Bij vermoeden van seksueel misbruik dient – na expliciet akkoord van de betrokkene – een vaststelling gemaakt te worden met behulp van deze set en dit onder psychologische begeleiding.
Deze vaststelling gebeurt in principe in opdracht van de procureur des koning door een daarvoor aangestelde deskundige, een wetsdokter.
2. De huisarts doet best niet eerst een gynaecologisch onderzoek, maar laat dit mits aangifte door de betrokkene aan de politie en via de procureur door de aangestelde deskundige gebeuren¹.
3. Herhaling van onderzoeken moet absoluut vermeden wordt. Het lichamelijke onderzoek zal daarom in principe gebeuren door een door de onderzoeksrechter aangestelde wetsdokter; dit kan eventueel een huisarts zijn.
4. Een vertrouwenspersoon van slachtoffer mag aanwezig zijn bij het onderzoek. Dit kan de huisarts zijn, als dit door het slachtoffer wordt gewenst.
5. In situaties waar geen wetsdokter wordt aangewezen, kan het onderzoek door de huisarts geschieden, op voorwaarde dat de eigen competentie voldoende is en gepast materieel beschikbaar. Deze aanpak kan helpen om secundaire victimisatie niet verder te bevorderen. Het onderzoek moet direct van voldoende kwaliteit zijn, zodat de bewijsvoering niet geschaad wordt met volledige verslaglegging in het dossier van de huisarts; het dossier kan in een later stadium door de onderzoeksrechter worden opgeëist..(zie ook regelgeving over attestatie).
6. De leeftijd van een kind speelt een belangrijke rol in de overweging in de laatste situatie al dan niet door te verwijzen. Enkel een arts die over voldoende ervaring en aangepaste hulpmiddelen beschikt om afwijkingen van de genitaliën bij jonge kinderen te kunnen herkennen kan ook bij jonge kinderen zelfstandig een gynaecologisch onderzoek uitvoeren².
7. Bij twijfel laat de huisarts onderzoek over aan een specialist en neemt hij/zij de nodige schikkingen opdat dit onderzoek snel kan gebeuren. Men dient te vermijden, dat het kind meerdere onderzoeken dient te ondergaan.³

¹ NB. Bij minderjarige slachtoffers kan procureur dit enkel gelasten als heterdaad : er is geen vermoeden meer maar een verklaring van seksuele mishandeling

² NB. Indien de moeder aangifte doet bij de politie van de verkrachting van haar dochter, maar de dochter wil zelf niet praten, wordt de zaak geklasseerd ; let wel: de verjaring van de feiten begint te lopen(5 jaar) vanaf de datum van aangifte: men wacht beter van aangifte te doen tot het slachtoffer wél wil spreken.

³ NB

Let wel het onderzoek door de huisarts kan als partijdig beschouwd worden en heeft dan geen waarde voor het gerecht

Er wordt op gewezen dat met name de toepassing van vaststellingen bij jongens zorgvuldig moet worden doorgesproken , wegens het feit dat gynaecologen en pediaters dit schijnen door te verwijzen . In de richtlijn werd een korte annex hierover opgenomen tav de huisarts. Dit zal verder uitgebreid moeten worden en overleg multidisciplinair is wenselijk

8. **Stelling ter verdere overweging in multi-disciplinair overleg :** Als een huisarts hierin zelf onderlegd is en de vertrouwensrelatie arts-patiënt dit vergt, kan zij/hij bij weigering van verwijzing zelf een vaststelling van seksuele agressie uitvoeren volgens dezelfde principes als in de set vastgelegd⁴.

ⁱ Feiten over seksueel geweld . 2003, SENSOA, Vlaams service- en expertisecentrum voor seksuele gezondheid en HIV, Meersstraat 138D, 9000 Gent, tel. [09] 221 07 22, fax [09] 220 84 06, e-mail cgso@pandora.be

⁴ Gesuggereerd werd gebruik van de set en onderzoek bij kinderen onderwerp te laten zijn van specifieke navorming